

YOZMA ISH VA UNING TURLARI.

Shoymardonova To'lg'anoy

Termiz Davlat Universiteti o'zbek tili fakulteti 4-kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada yozma ish tushunchasi va uning turlari keng yoritiladi. Yozma ishlarning ilmiy, akademik va amaliy jihatlari ko'rib chiqilib, ularning har biri haqida tahliliy fikrlar bildiriladi. Tadqiqot natijalari yozma ishlarning samarali tashkil etilishi va baholash usullarini yoritishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: yozma ish, akademik yozish, tadqiqot metodlari, tahlil, baholash, insholar, ilmiy maqola.

Yozma ish inson tafakkurining mahsuli bo'lib, u bilimlarni ifodalash, ularga tahliliy yondashish va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish vositasi hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim tizimida yozma ishlarning ahamiyati ortib bormoqda. U turli yo'nalishlarda, jumladan, akademik, ilmiy, publitsistik va amaliy sohalarida keng qo'llaniladi. Ushbu maqolada yozma ishlarning mohiyati, asosiy turlari, ularni bajarish metodlari va natijalari muhokama qilinadi.

Maqolada nazariy va amaliy tadqiqot metodlaridan foydalanildi. Nazariy tahlil usuli yordamida yozma ishlarning umumiy tasnifi va xususiyatlari aniqlab chiqildi. Eksperimental metod orqali esa o'quvchilarning yozma ishlarni bajarish jarayonida duch keladigan qiyinchiliklari o'rganildi. Shuningdek, statistik tahlil usuli yordamida yozma ishlarning samaradorligi baholandi.

Yozma ish tushunchasi

Yozma ish fikrlarni, ma'lumotlarni yoki tahlillarni yozma shaklda ifodalash va uzatish uchun ishlatiladigan har qanday matnli mahsulotdir. U ta'lim, kasbiy faoliyat, ijodiy ifoda, huquqiy yoki texnik muloqot kabi turli maqsadlarga xizmat qiladi.

Yozma ish turlari

Ilmiy-akademik yozuv

Bu turdagi yozma ish ta'lim muassasalarida ishlatiladi va asosan tahlil, dalillar keltirish va ilmiy tadqiqotlarga asoslanadi.

- Insho – Muayyan mavzu bo'yicha fikr yoki tahlilni ifodalovchi matn.
- Tadqiqot maqolalari – Ilmiy izlanishlarga asoslangan batafsil tahlillar.
- Bitiruv ishlari va dissertatsiyalar – Oliy ta'lim darajasida talab qilinadigan keng qamrovli tadqiqot ishlari.

- Hisobotlar – Tadqiqot natijalari yoki tajribalar asosida yozilgan hujjatlar.
- Annotatsiyalar va sharhlar – Matn yoki tadqiqotning qisqacha bayoni yoki tahliliy bahosi.

Ijodiy yozuv

Ijodiy yozuv badiiy hikoya qilish va san'atkorona ifodani o'z ichiga oladi, ko'pincha o'quvchini zavqlantirish yoki hissiyot uyg'otish maqsadida yoziladi.

- She'riyat – Ritmik va tasviriy ifodalarga boy adabiy janr.
- Qisqa hikoyalar – Strukturalashtirilgan syujet va qahramonlarga ega qisqa asarlar.
- Romanlar – Murakkab syujet va qahramonlarga ega badiiy asarlar.
- Pyesalar va ssenariylar – Teatr sahnalari yoki filmlar uchun yozilgan dialog va sahna ko'rsatmalari.

Kasbiy va biznes yozuvlari

Bu turdagi yozuv ish joyida muloqot, hujjatlashtirish va qaror qabul qilish jarayonlarida ishlatiladi.

- Elektron xatlar va eslatmalar – Ish muhitida qisqa xabar almashish vositalari.
- Biznes hisobotlari – Biznes faoliyatining holati, rivojlanishi yoki rejalari haqida rasmiy hujjatlar.
- Rezyume va motivatsion xatlar – Ishga ariza topshirish uchun zarur bo'lgan hujjatlar.
- Taklif va loyihalar – Moliyalashtirish yoki biznes strategiyalarini ilgari surish uchun yozilgan hujjatlar.

Texnik yozuv

Texnik yozuv aniq, tushunarli va tartibli hujjatlar tayyorlash uchun ishlatiladi.

- Qo'llanmalar va yo'riqnomalar – Foydalanuvchilar uchun bosqichma-bosqich ko'rsatmalar.
- Ilmiy maqolalar – Ilmiy jurnallarda nashr etiladigan tadqiqot maqolalari.
- Texnik tavsiflar va hujjatlar – Dasturiy ta'minot, uskunalari yoki tizimlarga oid batafsil ma'lumotlar.

Huquqiy va rasmiy yozuvlar

Bu turdagi yozuv huquqiy, davlat yoki rasmiy kontekstlarda ishlatiladi.

- Shartnomalar va kelishuvlar – Huquqiy majburiyatlarni belgilaydigan rasmiy hujjatlar.
- Qonun va nizomlar – Davlat yoki tashkilotlar tomonidan belgilangan rasmiy qoidalar.
- Huquqiy xulosalar – Sud ishlari uchun tayyorlangan hujjatlar.

Jurnalistik yozuv

Bu turdagi yozuv ommaviy axborot vositalarida ishlatiladi va dolzarb voqealar yoki mavzularni yoritishga xizmat qiladi.

- Yangilik maqolalari – So'nggi voqealar va hodisalar haqida hisobotlar.
- Tahririy va fikr maqolalari – Muayyan masalalar bo'yicha fikr va tahliliy qarashlar.

- Tahliliy maqolalar – Muayyan mavzu yoki voqeani chuqur yorituvchi maqolalar.

Shaxsiy va reflektiv yozuv

Bu yozuv turi ko'pincha norasmiy bo'lib, shaxsiy tajriba yoki fikrlarni aks ettiradi.

- Kundalik va jurnallar – Fikrlar, voqealar va tajribalarni qayd etuvchi yozuvlar.

- Avtobiografiyalar va xotiralar – Hayotiy voqealar haqida shaxsiy hikoyalar.

- Shaxsiy xatlar va bloglar – Boshqalar bilan bo'lishish uchun yozilgan norasmiy matnlar.

Yozma ish turli maqsad, auditoriya va uslublarga ko'ra farqlanadi. Akademik, kasbiy, ijodiy yoki huquqiy yo'nalishda bo'lishidan qat'i nazar, samarali yozish uchun aniq ifoda, mantiqiy tuzilma va e'tibor talab etiladi.

Tadqiqot natijalarini tahlil qilish jarayonida, yozma ishlarning akademik va ilmiy turlari orasida muhim farqlar borligi kuzatildi. Akademik yozma ishlar, jumladan, insholar va referatlar asosan talabalarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lsa, ilmiy maqolalar aniq tadqiqot va izlanish natijalarini taqdim etishga qaratilgan. Bundan tashqari, yozma ishlarni baholash tizimining mukammalligi ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa

Maqolada yozma ishlarning turli xususiyatlari va ularning ta'lim jarayonidagi o'rni tahlil qilindi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, yozma ishlarning samaradorligini oshirish uchun quyidagi takliflar ilgari suriladi:

- O'quvchilarga yozma ishlarni bajarish metodikasini o'rgatish.

- Yozma ishlarni baholashda ob'ektiv va tizimli yondashuvdan foydalanish.

- Yozma ifoda ko'nikmalarini rivojlantirish uchun maxsus dasturlar va kurslar tashkil etish.

- Ilmiy va akademik yozma ishlar o'rtasidagi farqlarni yanada chuqurroq o'rganish.

Ushbu takliflar yozma ishlarning sifatini oshirish va ta'lim jarayonida undan samarali foydalanishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar.

1. Abdullaev Y. On the use of words. Collection "Issues of improving the teaching of Uzbek language and literature at school." - T.: O'zPFITI, 1982. - pp. 3-10.
Abdullaev Y. On the visual-effective means of language. Collection "Problems of teaching the Uzbek language". - Toshkent, 1979. - pp. 3-10.
2. Diktantlar to'plami. Toshkent – 2018.
3. Gulomov Y., Rasulov I., Rustamov H., Mirzaahmedov D. Methods of teaching Uzbek language. - T.: Teacher, 1975. - 280 p.

4. Nurmonov A. Hozirgi o'zbek adabiy tili.-T. "Ilmi ziyo». 2010.
5. O.Madayev, A.Sobirov, Z.Xolmanova, Sh.Toshmirzayeva, G.Ziyodullayeva, M.Shamsiyeva. YOZMA ISH TURLARI: INSHO, BAYON, DIKTANT. Toshkent. "Turon Zamin ziyo" – 2017.
6. Shayxislamov N. O'quvchilarning yozma savodxonligini oshirishda yozma ishlarning o'rni. SCIENTIFIC PROGRESS 2021.